

แนวทางการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่  
การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต

The Guidelines for the School Administration according to the Good  
Governance under the Phuket Primary Educational Service Area Office,  
Phuket Province

วิภาวรรณ หอมหวลดี\*, พรพรรณ ศิลารัตน์\*

Wipawan Homhouldee\*, Pornpan Silarat\*

สถาบันรัฐประศาสนศาสตร์และธรรมาภิบาล มหาวิทยาลัยชินวัตร\*

The Institute of Public Administration and Governance, Shinawatra University\*

### บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการบริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ต 2) ศึกษาการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ต 3) ศึกษาแนวทางการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ต และ 4) ศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต

การวิจัยเป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) ระหว่างการวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ โดยผู้วิจัยได้อาศัยวิธีดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้การวิจัยภาคสนามจากการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้บริหาร ผู้อำนวยการสถานศึกษา และรองผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 15 คน และผู้ปกครองจำนวน 15 คน ที่เกี่ยวข้องในการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ต มาจาก 3 อำเภอของจังหวัดภูเก็ต ได้แก่ อำเภอเมือง อำเภอกลาง อำเภอเกาะภูเก็ต รวมจำนวน 30 คน ประกอบกับการวิจัยเชิงปริมาณ ประชากร และกลุ่มตัวอย่างข้าราชการครูในเขตพื้นที่ศึกษา จำนวนทั้งสิ้น 269 คน จากจำนวนข้าราชการครู 866 คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือสถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson product-moment correlation coefficient) ควบคู่กับการสำรวจข้อมูลจากการศึกษาค้นคว้าทางเอกสาร

ผลการวิจัยพบว่า

- 1) การบริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก ( $\bar{x}=3.99$ ,  $S.D=0.89$ )
- 2) การบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก ( $\bar{x}=3.68$ ,  $S.D=0.88$ )
- 3) แนวทางการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก ( $\bar{x}=3.99$ ,  $S.D=0.90$ ) และ

Received: 2020-10-11; Revised: 2020-12-26; Accepted: 2020-01-08

4) ปัญหาและอุปสรรคในการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต พบว่า ส่วนใหญ่ประสบปัญหาด้านการปรับปรุงรวบรวมข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษาอย่างเป็นปัจจุบัน ร้อยละ 25.3 รองลงมาคือ ด้านผู้บริหารสถานศึกษาไม่มีการรับฟังความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ ในการตัดสินใจแก้ปัญหาสำคัญร่วมกันจากบุคคลทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา ร้อยละ 17.8 ซึ่งข้อมูลและข้อค้นพบที่ได้จากการศึกษาจะนำไปใช้เป็นแนวทางสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาและผู้เกี่ยวข้องทุกระดับที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษานำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ให้มีประสิทธิภาพสูงสุดต่อไป

**คำสำคัญ :** แนวทางการบริหาร, หลักธรรมาภิบาล, สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ต.

## Abstract

The objectives of this study were to 1) study the administration of schools under Phuket Primary Educational Service Area Office; 2) study the administration in compliance with good governance of schools under Phuket Primary Educational Service Area Office; 3) study the administrative guidelines in compliance with good governance of schools under Phuket Primary Educational Service Area Office; and 4) study the problems and obstacles of the administration in compliance with good governance of schools under Phuket Primary Educational Service Area Office.

This is a mixed methods research between qualitative and quantitative research. The qualitative research was conducted as a field research by in-depth interviews with 15 school administrators, directors, and deputy directors; and 15 parents (Total 30). They involved with administration in compliance with good governance of schools under Phuket Primary Educational Service Area Office and came from 3 districts of Phuket province including Mueang Phuket district, Kathu district, and Talang. Regarding the quantitative research, there were totally 269 populations and the samples of government teachers in the educational service area out of 866. The instrument used was a set of questionnaires. The study used questionnaire as a tool, statistics used in this research were frequency, percentage, mean, and standard deviation, and Pearson product-moment correlation coefficient together with the survey of information from documentary study.

The research results found that 1) The administration of schools under Phuket Primary Educational Service Area Office, Phuket Province, had the overall mean at a high level ( $\bar{x}=3.99$ , S.D. =0.89) 2) the administration in compliance with good governance of schools under Phuket Primary Educational Service Area Office, Phuket Province, had the overall mean at a high level( $\bar{x}=3.68$ , S.D. =0.88) 3) the administrative guidelines in compliance with good governance of schools under Phuket Primary Educational Service Area Office, Phuket Province, had the overall mean at a high level( $\bar{x}=3.99$ , S.D. =0.90) and 4) regarding the problems and obstacles of the administration in compliance with good governance of schools under Phuket Primary

Educational Service Area Office, Phuket Province, it was found that most of them underwent the problems of improvement and collecting IT updates (25.3%). The next problem was that school administrators did not listen to ideas and suggestions of key issues from internal and external persons (17.8%). The data and findings obtained from the study will be applied as the guidelines for school administrators and involving persons at all levels in charge of educational management so that they will apply good governance for the most effectiveness.

**Keywords :** The Guidelines for the Administration, The Good Governance, The Phuket Primary Educational Service Area Office

## บทนำ

ในปัจจุบันสถานการณ์ด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และการบริหารงานของราชการมีการเปลี่ยนแปลงอย่างมาก และเป็นไปอย่างรวดเร็ว แต่โครงสร้างการบริหารจัดการภาครัฐยังขาดความยืดหยุ่น และข้าราชการยังไม่สามารถปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ วัฒนธรรม ค่านิยม และวิถีการปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ส่งผลให้เกิดปัญหาทั้งในระดับโครงสร้าง ระดับนโยบาย และระดับการปฏิบัติการ ที่สำคัญคือ 1) ภาครัฐขาดกลไกและกฎเกณฑ์ในการบริหารจัดการบ้านเมืองที่มีประสิทธิภาพและคล่องตัวสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง และสังคมภายนอก 2) บุคลากรขาดความรู้ ความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติงาน และค่านิยมที่มุ่งเน้นประโยชน์ของประชาชน รวมถึงการไม่สามารถปรับตัวได้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของระบบราชการในปัจจุบัน จึงส่งผลให้การดำเนินงานในภาพรวมยังไม่มี ประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และเกิดความคุ้มค่าสูงสุดตามภารกิจที่ได้รับมอบหมาย 3) ระบบการตัดสินใจและการบริหารจัดการของภาครัฐยังมีลักษณะที่ขาดความโปร่งใส บริสุทธิ์ และยุติธรรมอย่างแท้จริง ทำให้การบริหารจัดการโดยรวมไม่สามารถสนองตอบ และเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชนได้ ในขณะเดียวกันก็เปิดโอกาสหรือช่องทางให้เกิดการทุจริต และฉ้อฉลในการปฏิบัติราชการได้ 4) ประชาชนขาดความรู้ความเข้าใจ และเข้าไม่ถึงข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสถานการณ์บ้านเมือง รวมถึงไม่รู้ระบบการปฏิบัติงานของราชการเพียงพอ ทำให้ไม่สามารถเข้าร่วมในกระบวนการตัดสินใจ แก้ไขปัญหา และตรวจสอบผลการปฏิบัติงานของภาครัฐได้ และ 5) เกิดปัญหาการทุจริตและการประพฤติมิชอบในภาครัฐอย่างกว้างขวาง ส่งผลให้ภาครัฐเกิดความสูญเสีย ทั้งในแง่ภาพลักษณ์ งบประมาณ รายได้นำส่งรัฐ และค่าใช้จ่ายเพื่อใช้ในการป้องกันและปราบปรามทุจริตภายในหน่วยงานภาครัฐเป็นอย่างมาก จากประเด็นปัญหาที่สำคัญดังกล่าวข้างต้น ในภาคราชการไทยได้ดำเนินการสร้าง “ธรรมาภิบาล” ขึ้น มีการออกระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการสร้างระบบการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 และต่อมาได้ตราพระราชกฤษฎีกา ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 จนกระทั่งใน ปี พ.ศ. 2552 สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (สำนักงาน ก.พ.ร.) จึงได้ศึกษาและจัดทำเกณฑ์สำหรับใช้ประเมินเพื่อจัดระดับการกำกับดูแลองค์กรภาครัฐตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (Good Governance Rating) ขึ้น เพื่อนำไปใช้สำรวจและประเมินระดับธรรมาภิบาลของส่วนราชการและจังหวัด ในการจัดทำเกณฑ์ดังกล่าว สำนักงาน ก.พ.ร. ได้ศึกษาและวิเคราะห์หลักธรรมาภิบาลของสถาบันต่างๆ ในระดับสากลร่วมกับกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องของประเทศไทย พบว่ามี 6 องค์ประกอบหลักที่สำคัญและเหมาะสมสำหรับนำมากำหนดเป็นเกณฑ์ในการประเมินการจัดระดับการกำกับ และดูแลองค์กรภาครัฐตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการ

บ้านเมืองที่ดี ประกอบด้วย หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, 2552: 4)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นองค์กรของรัฐที่เป็นหลักสำคัญในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้มีการปฏิรูปการศึกษาให้ดีขึ้นกว่าเดิม มีการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารจัดการศึกษา กำหนดให้มีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ทั้งด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านบุคคล และด้านบริหารทั่วไปให้แก่สถานศึกษาโดยตรง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักนายกรัฐมนตรี, 2553: 4) ซึ่งโรงเรียนจะมีฐานะเป็นนิติบุคคล การเป็นนิติบุคคลโรงเรียนจะต้องมีความรับผิดชอบต่อสังคมสูงขึ้นกว่าเดิม การนำ “หลักธรรมาภิบาล” มาใช้ในการบริหารจัดการยังต้องมีความจำเป็นมากขึ้น (พรหม มนพัทธ์ปริพัตร และพรสวรรค์ ศิริศาสนันท์, 2560: 166)

ผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะที่เป็นผู้บริหารงานสถานศึกษาหรือโรงเรียนมีอำนาจหน้าที่เป็นผู้บังคับบัญชาของข้าราชการครู รวมทั้งการจัดทำนิติกรรมสัญญาในนามสถานศึกษาและเป็นผู้มีอำนาจในการตัดสินใจในการดำเนินกิจการของสถานศึกษาพึงต้องยึดหลักคุณธรรม และหลักนิติธรรมในการปฏิบัติงานเพื่อให้ผู้ร่วมงานเชื่อถือและยอมรับ จากการที่รัฐกำหนดให้มีมาตรฐานด้านคุณธรรมจริยธรรมของข้าราชการ มีการปรับเปลี่ยนบทบาทภารกิจ วิธีการบริหารงานภาครัฐให้มีประสิทธิภาพ มีการนำระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี (Good governance) มาเป็นแนวทางในการดำเนินงาน เพื่อให้ทั้งภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชน และประชาชนสามารถอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี (Good governance) หรือ “ธรรมาภิบาล” นับเป็นมิติของกระบวนการใหม่ของการบริหารงานภาครัฐ ซึ่งมีองค์ประกอบที่สำคัญ คือ การเน้นบทบาทของผู้บริหารงานภาครัฐในฐานะที่เป็นผู้ให้บริการที่มีคุณภาพสูงตามที่ประชาชนต้องการ สนับสนุนให้เกิดความเป็นอิสระในการบริหารงานแต่ละระดับมากขึ้น การบริหารงานอย่างโปร่งใสมีคุณภาพด้วยระบบ “ธรรมาภิบาล” จึงเป็นหัวใจสำคัญยิ่งของทุกองค์กร ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานราชการหรือเอกชน ที่ต้องอาศัยการปรับตัวและเตรียมความพร้อมของประชาชน ผู้บริหารในทุกระดับ (ไชยวัฒน์ คำชู, 2545: 25 อ้างถึงใน ยุพดี อ่องวุฒิวัฒน์, 2561: 183)

การบริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ท ปัจจุบันพบว่า มีปัญหาโครงสร้างหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ซ้ำซ้อน กว้างเกินไปไม่โปร่งใส ขอบกพร่องในการบริหารงานในเรื่องคุณธรรม การบริหารงานที่ไม่โปร่งใส การมีส่วนร่วม และความรับผิดชอบต่อสังคม ส่งผลต่อการปฏิบัติราชการทำให้ภาระหน้าที่การงาน ไม่ประสบความสำเร็จ จากปัญหาและความสำคัญของการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา ดังที่กล่าวมา ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาโดยใช้การบริหารและการจัดการศึกษา ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ และด้านการบริหารทั่วไป และหลักธรรมาภิบาลประกอบด้วย 6 หลัก คือ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบต่อสังคม และหลักความคุ้มค่ามาใช้ศึกษาการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ท เพื่อเป็นแนวทางสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาและผู้เกี่ยวข้องทุกระดับที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษานำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ให้มีประสิทธิภาพสูงสุดต่อไป

## วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) ศึกษาการบริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต
- 2) ศึกษาการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต
- 3) ศึกษาแนวทางการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต
- 4) ศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต

## วิธีการดำเนินการวิจัย

การเก็บข้อมูลโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) ผู้วิจัยได้ทำการเลือกกลุ่มตัวอย่างการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยทำการสัมภาษณ์ผู้บริหาร ผู้อำนวยการสถานศึกษา และรองผู้อำนวยการสถานศึกษา รวมทั้งผู้ปกครองที่เกี่ยวข้องในการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต และกลุ่มตัวอย่างการวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง (Simple Size) โดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970: 608-609 อ้างถึงใน ธาณินทร์ ศิลป์จารุ, 2557: 48-49) แล้วจึงสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) จากนั้นจึงทำการสุ่มตัวอย่างแบบสัดส่วน (Quota Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 269 คน จำแนกเป็น

โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ จำนวน 1 โรงเรียน ข้าราชการครู จำนวน 29 คน

โรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 7 โรงเรียน ข้าราชการครู จำนวน 89 คน

โรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 35 โรงเรียน ข้าราชการครู จำนวน 146 คน

โรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 5 โรงเรียน ข้าราชการครู จำนวน 5 คน

## ผลการวิจัย

1. การบริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต

การบริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก ( $\bar{x}=3.99$ ,  $S.D.=0.89$ ) โดยรายด้านสถานศึกษามีส่วนร่วมในการวางแผน ให้คำปรึกษา เสนอแนวทางในการบริหารและจัดการด้านการบริหารวิชาการของสถานศึกษา มีค่าสูงสุดเท่ากับ 4.28 และรายด้านสถานศึกษามีการกำหนดแผนพัฒนา ศึกษาวิเคราะห์การจัดและพัฒนาการศึกษาในการจัดสรรงบประมาณของสถานศึกษาตามกรอบทิศทางของเขตพื้นที่การศึกษาและตามความต้องการของสถานศึกษา มีค่าต่ำสุดเท่ากับ 3.57

2. การบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต

การบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก ( $\bar{x}=3.68$ ,  $S.D.=0.88$ ) โดยรายด้านผู้บริหารสถานศึกษา เปิดโอกาสให้ข้าราชการครู บุคลากรในสถานศึกษา และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการระดม

ทรัพยากรเพื่อพัฒนาสถานศึกษา มีค่าสูงสุดเท่ากับ 4.03 และรายด้านการตรวจสอบผลการดำเนินงานในทุกขั้นตอน มีเกณฑ์ มีตัวชี้วัดผลการปฏิบัติงานที่เป็นรูปธรรม และเปิดเผยต่อสาธารณะ มีค่าต่ำสุดเท่ากับ 2.94

3. แนวทางการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต

แนวทางการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก ( $=3.99$ ,  $S.D=0.90$ ) โดยรายด้านข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ปฏิบัติงานได้ตามมาตรฐานวิชาชีพมีการได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติ มีความมั่นคงและความก้าวหน้าในวิชาชีพ ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนเป็นสำคัญ และมีการส่งเสริมสนับสนุนผู้บริหารสถานศึกษาให้มีธรรมาภิบาลบริหารจัดการแบบโปร่งใส พร้อมให้ตรวจสอบได้ ยึดหลักคุณธรรม และความร่วมมือในการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลและประสิทธิภาพ มีค่าสูงสุดเท่ากับ 4.28 และรายด้านมีการดำเนินงานด้านการบริหารงานบุคคล ถูกต้อง รวดเร็ว เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล สนองตอบความต้องการของหน่วยงานในเขตพื้นที่การศึกษา มีค่าต่ำสุดเท่ากับ 3.62

4. ปัญหาและอุปสรรคในการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต

ปัญหาและอุปสรรคในการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต พบว่า ส่วนใหญ่ประสบปัญหาด้านการปรับปรุง รวบรวมข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษาอย่างเป็นปัจจุบัน ร้อยละ 25.3 รองลงมาคือ ด้านไม่มีการตรวจสอบผลการดำเนินงานในทุกขั้นตอนที่เป็นรูปธรรม และขาดการเปิดเผยต่อสาธารณะ ร้อยละ 19.0 ด้านผู้บริหารสถานศึกษาไม่มีการรับฟังความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ ในการตัดสินใจแก้ปัญหาสำคัญร่วมกันจากบุคคลทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา ร้อยละ 17.8 ด้านผู้บริหารสถานศึกษาไม่มีการควบคุม กำกับ การบริหารงานตามกฎหมาย ระเบียบและแนวปฏิบัติที่เกี่ยวข้องอย่างสม่ำเสมอ ร้อยละ 15.2 ด้านสถานศึกษาไม่มีการกำหนดแผนพัฒนา และการจัดสรรงบประมาณของสถานศึกษาตามกรอบทิศทางของเขตพื้นที่การศึกษาและตามความต้องการของสถานศึกษา ร้อยละ 14.5 และด้านสถานศึกษาไม่สามารถบริหารจัดการได้อย่างคล่องตัวภายใต้การสนับสนุนของหน่วยงานต้นสังกัด และบริบทของสถานศึกษา ร้อยละ 8.2 ตามลำดับ

## สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย

1.การบริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต

จากผลการศึกษา พบว่า การบริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยรายด้านสถานศึกษามีส่วนร่วมในการวางแผน ให้คำปรึกษา เสนอแนวทางในการบริหารและจัดการด้านการบริหารวิชาการของสถานศึกษา มีค่าสูงสุดเท่ากับ 4.28 และรายด้านสถานศึกษามีการกำหนดแผนพัฒนา ศึกษาวิเคราะห์การจัดและพัฒนาการศึกษาในการจัดสรรงบประมาณของสถานศึกษาตามกรอบทิศทางของเขตพื้นที่การศึกษาและตามความต้องการของสถานศึกษา มีค่าต่ำสุดเท่ากับ 3.57 อธิบายได้ว่า สถานศึกษามีส่วนร่วมในการวางแผน ให้คำปรึกษา เสนอแนวทางในการบริหารและจัดการด้านการบริหารวิชาการของสถานศึกษา มีค่าสูงสุด สอดคล้องกับมูนา จารง (2560: 14) ศึกษาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะครูผู้สอนในศูนย์เครือข่ายตลิ่งชัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 2 พบว่า 1) ระดับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะครูผู้สอนในศูนย์ เครือข่ายตลิ่งชัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประณศศึกษาเขต 2 ด้านการบริหารงานวิชาการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะครูผู้สอนในศูนย์เครือข่ายตลิ่งชัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายุทธเขต 2 คือ มีส่วนร่วมในการวางแผน ให้คำปรึกษา เสนอแนวทางในการบริหาร และจัดการด้านการบริหารวิชาการของสถานศึกษา และควรมีการนิเทศการศึกษาเป็นระยะๆ

และรายด้านสถานศึกษามีการกำหนดแผนพัฒนา ศึกษาวิเคราะห์การจัดและพัฒนาการศึกษาในการจัดสรรงบประมาณของสถานศึกษาตามกรอบทิศทางของเขตพื้นที่การศึกษาและตามความต้องการของสถานศึกษา มีค่าต่ำสุด ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Tennekes, Hendrik Joost (2005: 27) ศึกษาการสังเคราะห์และหลักธรรมาภิบาลมาใช้วิเคราะห์แนวโน้มนโยบายในประเทศเนเธอร์แลนด์และประเทศเยอรมนี ผลการวิจัยพบว่า หลังจากสงครามโลกเย็นผ่านไปแล้วประเทศทั้งสองได้กำหนดนโยบายในการดูแลประเทศในโลกที่สาม โดยนักสังเคราะห์ได้นำเอาหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการประเมินผลการดำเนินงานตามนโยบายของประเทศทั้งสองแต่ยังขาดความเข้าใจในการกำหนดแผนพัฒนา ศึกษาวิเคราะห์การจัดและพัฒนาการศึกษาในการจัดสรรงบประมาณของสถานศึกษาตามกรอบทิศทางของเขตพื้นที่การศึกษาและตามความต้องการของสถานศึกษา

2. การบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายุทธเขต จังหวัดภูเก็ต

จากผลการศึกษา พบว่า การบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายุทธเขต จังหวัดภูเก็ต มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับโดยรายด้านผู้บริหารสถานศึกษา เปิดโอกาสให้ข้าราชการครู บุคลากรในสถานศึกษา และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากรเพื่อพัฒนาสถานศึกษา มีค่าสูงสุดเท่ากับ 4.03 และรายด้านการตรวจสอบผลการดำเนินงานในทุกขั้นตอน มีเกณฑ์ มีตัวชี้วัดผลการปฏิบัติงานที่เป็นรูปธรรม และเปิดเผยต่อสาธารณะ มีค่าต่ำสุดเท่ากับ 2.94 อธิบายได้ว่า รายด้านผู้บริหารสถานศึกษา เปิดโอกาสให้ข้าราชการครู บุคลากรในสถานศึกษา และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากรเพื่อพัฒนาสถานศึกษา มีค่าสูงสุดสอดคล้องกับการศึกษาของ กัมปนาท วัชรนาม (2553: 238) ศึกษาการพัฒนารูปแบบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 1-2 ผลการวิจัยพบว่า สภาพความเข้มแข็งในการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 1-2 ระดับการปฏิบัติโดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ หลักการมีส่วนร่วม หลักคุณธรรม หลักความรับผิดชอบ หลักนิติธรรม หลักความคุ้มค่า และหลักความโปร่งใส ระดับความสำเร็จโดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ หลักการมีส่วนร่วม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักความรับผิดชอบ หลักนิติธรรมและหลักความคุ้มค่า รูปแบบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 1-2 บนแนวทางของโรงเรียนในฝันมีขั้นตอนสำคัญ คือ การเปิดโอกาสให้ข้าราชการครู บุคลากรในสถานศึกษา และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากรเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้นไป

3. แนวทางการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายุทธเขต จังหวัดภูเก็ต

จากผลการศึกษา พบว่า แนวทางการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายุทธเขต จังหวัดภูเก็ต มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยรายด้านข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ปฏิบัติงานได้ตามมาตรฐานวิชาชีพมีการได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติ มีความมั่นคงและความก้าวหน้าในวิชาชีพ ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนเป็น

สำคัญ และมีการส่งเสริมสนับสนุนผู้บริหารสถานศึกษาให้มีธรรมาภิบาลบริหารจัดการแบบโปร่งใส พร้อมให้ตรวจสอบได้ ยึดหลักคุณธรรม และความร่วมมือในการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลและประสิทธิภาพ มีค่าสูงสุดเท่ากับ 4.28 และรายด้านมีการดำเนินงานด้านการบริหารงานบุคคล ถูกต้อง รวดเร็ว เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล สอดคล้องความต้องการของหน่วยงานในเขตพื้นที่การศึกษา มีค่าต่ำสุดเท่ากับ 3.62 อธิบายได้ว่าข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ปฏิบัติงานได้ตามมาตรฐานวิชาชีพมีการได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติ มีความมั่นคงและความก้าวหน้าในวิชาชีพ ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนเป็นสำคัญ และมีการส่งเสริมสนับสนุนผู้บริหารสถานศึกษาให้มีธรรมาภิบาลบริหารจัดการแบบโปร่งใส พร้อมให้ตรวจสอบได้ ยึดหลักคุณธรรม และความร่วมมือในการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลและประสิทธิภาพ มีค่าสูงสุด สอดคล้องกับการศึกษาของอัญฉพร กริ่งไกร (2558: 155) ศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า 1) โรงเรียนมีสภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียน การปฏิบัติภาพรวม อยู่ในระดับมาก ทั้ง 10 ด้าน ด้านที่มีการปฏิบัติอยู่ในอันดับสูงสุด คือ ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักนิติธรรม และด้านหลักการมีส่วนร่วม เพื่อใช้เป็นแนวทางแก้ปัญหาการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนที่มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ตามเกณฑ์ที่กำหนด

และรายด้านมีการดำเนินงานด้านการบริหารงานบุคคล ถูกต้อง รวดเร็ว เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล สอดคล้องความต้องการของหน่วยงานในเขตพื้นที่การศึกษา มีค่าต่ำสุด ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของอุไรวรรณ แก้วบาง (2558: 7-12) ศึกษาการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของข้าราชการครูกลุ่มอำเภออัญบุรียิ่งสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ข้าราชการครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มอำเภออัญบุรียิ่งสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน และมีการกำหนดข้อเสนอแนะในการปฏิบัติและดำเนินงานด้านการบริหารงานบุคคล ให้ถูกต้อง รวดเร็ว เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล เพื่อสนองตอบความต้องการของหน่วยงานในเขตพื้นที่การศึกษาให้ดียิ่งขึ้นกว่าเดิม

4. ปัญหาและอุปสรรคในการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต

จากผลการศึกษา พบว่า ปัญหาและอุปสรรคในการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต พบว่า ส่วนใหญ่ประสบปัญหาด้านการปรับปรุง รวบรวมข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษาอย่างเป็นปัจจุบัน ร้อยละ 25.3 รองลงมาคือ ด้านไม่มีการตรวจสอบผลการดำเนินงานในทุกขั้นตอนที่เป็นรูปธรรม และขาดการเปิดเผยต่อสาธารณะ ร้อยละ 19.0 ด้านผู้บริหารสถานศึกษาไม่มีการรับฟังความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ ในการตัดสินใจแก้ปัญหาสำคัญร่วมกันจากบุคคลทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา ร้อยละ 17.8 ด้านผู้บริหารสถานศึกษาไม่มีการควบคุมกำกับ การบริหารงานตามกฎ ระเบียบและแนวปฏิบัติที่เกี่ยวข้องอย่างสม่ำเสมอ ร้อยละ 15.2 ด้านสถานศึกษาไม่มีการกำหนดแผนพัฒนา และการจัดสรรงบประมาณของสถานศึกษาตามกรอบทิศทางของเขตพื้นที่การศึกษาและตามความต้องการของสถานศึกษา ร้อยละ 14.5 และด้านสถานศึกษาไม่สามารถบริหารจัดการได้อย่างคล่องตัว ภายใต้การสนับสนุนของหน่วยงานต้นสังกัด และบริบทของสถานศึกษา ร้อยละ 8.2 ตามลำดับ อธิบายได้ว่า ปัญหาและอุปสรรคในการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต พบว่า ส่วนใหญ่ประสบปัญหาด้านการ

ปรับปรุง รวบรวมข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษาอย่างเป็นปัจจุบัน สอดคล้องกับการศึกษาของอีธซ์ บัศวร (2560: 88) การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเลย เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า สภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษา อยู่ในระดับมากทั้งในภาพรวมและรายด้าน แต่พบปัญหา คือ ไม่มีการกำหนดแผนพัฒนา และการจัดสรรงบประมาณของสถานศึกษาตามกรอบทิศทางของเขตพื้นที่การศึกษาและตามความต้องการของสถานศึกษา รวมทั้งไม่มีการปรับปรุง รวบรวมข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษาให้เป็นปัจจุบัน จึงทำให้การบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต ไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร

### ข้อเสนอแนะ

ควรศึกษากลยุทธ์ในการบริหารงานโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อให้ทราบแนวทางในการพัฒนาสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ตจังหวัดภูเก็ตให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

### บรรณานุกรม

- กัมปนาท วัชรธนาคม. (2553 ). หลักธรรมาภิบาลกับการบริหารจัดการรัฐวิสาหกิจ:กรณีศึกษาบริษัท จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการพัฒนาสังคมสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ไชยวัฒน์ คำชู. (2545). ธรรมาภิบาล: การบริหารการปกครองที่โปร่งใสด้วยจริยธรรม. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์น้ำฝน.
- ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2557). การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS และ AMO. กรุงเทพฯ: บริษัท เอส. อาร์. พรินต์ติ้ง แมสโปรดักส์ จำกัด.
- อีธซ์ บัศวร. (2560). การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2. การประชุมวิชาการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม วิจัย ครั้งที่ 13. น.88-95.
- พรพรณี มนพัทธ์ปริพัตร และพรสวรรค์ ศิริศาสนันท์. (2560). ปัจจัยการบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี. วารสารวิจัย รำไพพรรณี ปีที่ 11 (ฉบับที่ 3), น.159-169.
- มูนา จารง. (2560). ศึกษาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะครูผู้สอนในศูนย์เครือข่ายตลิ่งชัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 2. การศึกษาอิสระ ครุศาสตรมหาบัณฑิต การบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.

- ยุพดี อ่องวุฒิวัฒน์. (2561). รูปแบบการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยปทุมธานี ปีที่ 10 (ฉบับที่ 2), น.182-191.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2553). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2553. กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (2552). พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546. กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.
- อัจฉราพร กริ่งไกร. (2558). ศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1. วารสารวิจัยและพัฒนาโดยลงกรณีในพระบรมราชูปถัมภ์ ปีที่ 10 (ฉบับที่ 3), น.155-164.
- อุไรวรรณ แก้วบาง. (2558). การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของข้าราชการครู กลุ่มอำเภอธัญบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต 2. ค้นเมื่อ 22 พฤษภาคม 2562. จาก [http://www.ptu.ac.th/StudentServe/input/thesis/\[1\]\[100916121052\].pdf](http://www.ptu.ac.th/StudentServe/input/thesis/[1][100916121052].pdf).
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. Educational and Psychological Measurement, 30(3), p. 607-610.
- Tennekes, Hendrik Joost. (2005). Donors and Good Governance : Analysis of a policy discourse in the Netherlands and Germany. Ph.D.Dissertation. Universiteit Twente.